

ชื่อเรื่อง	รายงานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ : การเรียนรู้แบบองค์รวม โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี
ชื่อผู้วิจัย	นายวัลระย เชื้อพันธ์
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทย์ฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สถานศึกษา	โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
ปีที่ศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ : การเรียนรู้แบบองค์รวม โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี” เป็นผลงานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงระบบตามมาตรฐานตำแหน่งวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญของ ก.ค.ศ. โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leader) ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปหลักสูตรทั้งระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์นโยบายระดับชาติ การกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ การออกแบบนวัตกรรมหลักสูตร การพัฒนาครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และประเมินผลด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร (2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร (3) ทดลองใช้หลักสูตร และ (4) ประเมินประสิทธิผลและผลกระทบของหลักสูตร ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะพัฒนาหลักสูตร ระยะทดลองใช้ และระยะประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยบูรณาการผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) และกรอบยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ SISAKET ASTECS สู่การกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้แนวคิด Holistic Education และ Active Learning

ผู้วิจัยได้แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่มีความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Alignment) ระหว่างมาตรฐานชาติ-บริบทพื้นที่-การจัดการเรียนรู้-ผลลัพธ์ผู้เรียน พร้อมทั้งพัฒนาระบบประเมินฐานสมรรถนะที่มีความเที่ยงตรง ตรวจสอบได้ และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) อันก่อให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ภายในสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.46$) รองลงมาคือระบบการวัดและประเมินผล (0.41) ซึ่งสะท้อนช่องว่างเชิงโครงสร้างระหว่างกรอบสมรรถนะที่กำหนดไว้กับการปฏิบัติจริงในห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ แม้สถานศึกษาจะมีทิศทางเชิงนโยบายที่ชัดเจน แต่กระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างภาระงานเชิงประจักษ์ และการใช้เครื่องมือประเมินเชิงสมรรถนะยังต้องการการยกระดับให้มีความสอดคล้องเชิงระบบมากยิ่งขึ้น ภายหลังจากพัฒนาและทดลองใช้หลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับสมรรถนะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size: Cohen's d) พบว่ามีค่าอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง สะท้อนว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมิใช่เพียงความแตกต่างเชิงสถิติ (Statistical Significance) หากแต่มีนัยสำคัญเชิงปฏิบัติ (Practical Significance) ต่อพัฒนาการของผู้เรียนอย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้เรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมีความหมายในบริบทการเรียนรู้จริง มิใช่เพียงการเพิ่มคะแนนเฉลี่ยเท่านั้น

ในเชิงคุณภาพ ผู้เรียนแสดงพัฒนาการชัดเจนในมิติการคิดวิเคราะห์เชิงลึก (Higher-Order Thinking) การบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาจริงของชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับกรอบ DOE ในมิติ “ผู้เรียนรู้ (Learner Person)” และ “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator)” ขณะเดียวกัน การออกแบบโครงการเชิงพื้นที่ด้านเกษตรอินทรีย์ ผู้ประกอบการนวัตกรรม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับกรอบ SISA-KET ASTECS โดยเฉพาะด้าน Organic Agriculture, Innovative Entrepreneur และ Culture Diversity สะท้อนการแปลงยุทธศาสตร์จังหวัดสู่ผลลัพธ์ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

การประเมินจากแฟ้มสะสมงานและรูบริกเชิงพฤติกรรมยังยืนยันความก้าวหน้าของผู้เรียนในระดับกระบวนการคิด เจตคติ และความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองเชิงรุก (Active Citizen) ซึ่งตรงกับกรอบ DOE มิติ “พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)” นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยให้เหตุผลว่าหลักสูตรดังกล่าวช่วยสร้างความชัดเจนของเป้าหมายการเรียนรู้ เพิ่มความเป็นเอกภาพในการทำงานของครู และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมองค์กรไปสู่การมุ่งเน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ในมิติผลกระทบเชิงนโยบาย (Policy Impact) ผลงานนี้ทำหน้าที่เป็นต้นแบบการแปลงนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และยุทธศาสตร์จังหวัด สู่การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจสอบผลลัพธ์ได้ เกิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเชิงพื้นที่ (Area-Based Competency Curriculum Model) ที่สามารถถอด

บทเรียน ขยายผล และประยุกต์ใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดศรีสะเกษ และมีศักยภาพต่อการเผยแพร่ในระดับเขตพื้นที่และระดับประเทศ

ในมิติความยั่งยืน ผลงานได้วางระบบกลไกการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ระบบ PLC ระบบนิเทศภายในเชิงโค้ช (Coaching-Based Supervision) และวงจรการปรับปรุงคุณภาพ (Continuous Improvement Cycle) ทำให้การพัฒนาหลักสูตรมิใช่โครงการระยะสั้น หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ขององค์กร (Learning Organization) ที่สามารถดำรงอยู่และพัฒนาได้ด้วยตนเองในระยะยาว

ในมิติคุณค่าทางวิชาการและการยอมรับระดับวิชาชีพ ผลงานนี้มีลักษณะเป็นนวัตกรรมเชิงระบบที่มีฐานทฤษฎีรองรับชัดเจน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันประสิทธิผล และสะท้อนความสามารถของผู้วิจัยในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ทางการศึกษา สามารถใช้เป็นองค์ความรู้ต้นแบบ (Best Practice) สำหรับการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การออกแบบระบบประเมินเชิงสมรรถนะ และการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาในบริบทพื้นที่นวัตกรรม อันสอดคล้องกับคุณลักษณะและมาตรฐานตำแหน่งวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญตามเกณฑ์ ก.ค.ศ.

สรุปได้ว่า ผลงานวิจัยนี้สะท้อนทั้งความเชี่ยวชาญเชิงวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และศักยภาพในการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบ สามารถสร้างผลกระทบต่อผู้เรียน สถานศึกษา จังหวัด และมีศักยภาพต่อการขยายผลในระดับประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ, Academic Leadership, Policy Impact, ความยั่งยืนทางการศึกษา, วิทยฐานะเชี่ยวชาญ